

Geluidsbeleid regio Twente

Handreiking

Hulpmiddel voor het opstellen van de
gemeentelijke geluidsnota

Regio Twente

mei 2006
definitief

Geluidsbeleid regio Twente

Handreiking

Het romantische coulisselandschap dat ongemerkt overgaat in glooiende vlaktes, de karakteristieke landelijke kernen en de steden met hun levendige centra maken Twente tot een geliefde en afwisselende regio.

Uit: bestuurlijk manifest Twente, mei 2005

Hulpmiddel voor het opstellen van de gemeentelijke geluidsnota

dossier : X0232.01.001

registratienummer : WN-ZH20060083

versie : 1.1

Regio Twente

mei 2006

definitief

INHOUD**BLAD**

AANBEVELINGEN TOP – 10	3
1 DOEL EN OPBOUW	4
1.1 Doel	4
1.2 Opbouw	4
2 MAATWERK	5
2.1 Aanpak op maat	5
2.2 Relatie met andere beleidsterreinen	6
3 STAPPENPLAN	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Draagvlak	8
3.3 Projectorganisatie	9
3.4 Beleidskeuzen	9
3.4.1 Afbakening onderwerpen	9
3.4.2 Te beschermen objecten en functies	10
3.4.3 Hoog geluidsbelaste gebieden	10
3.4.4 Status ambitietabel	11
3.4.5 Bron – overdracht - ontvanger	11
3.4.6 Cumulatie	12
3.4.7 Volksgezondheid	12
3.4.8 Compensatie	12
3.4.9 Beleving	13
3.4.10 Integratie met andere beleidsvelden	13
3.4.11 Handhaving	13
3.5 Keuzen binnen de systematiek	13
3.5.1 Geluidsprofiel	14
3.5.2 Gebiedstypen	14
3.6 Opstellen geluidsnota	14
3.7 Besluitvorming	15
4 COLOFON	16

BIJLAGEN

1 Stappenplan opstellen gemeentelijk geluidsnota

AANBEVELINGEN TOP – 10

1. Houd in gedachten wat geluidsbeleid is: ‘zo gaan wij met geluid om en dat heeft de volgende consequenties’.
2. Zorg vanaf het begin van het project voor voldoende kennisoverdracht en draagvlak.
3. Houd de projectorganisatie slank en zorg voor voldoende mandaat van de deelnemers.
4. Bepaal van tevoren hoe de communicatie moet worden ingericht. Houd het eenvoudig.
5. Wees selectief *in* de te behandelen onderwerpen. De energie die in een onderwerp wordt gestoken, moet voldoende beleidsrendement opleveren.
6. Wees ook selectief *binnen* de behandelde onderwerpen. De energie die in details wordt gestoken, moet voldoende beleidsrendement opleveren.
7. Pas de 80/20 regel toe. Een beleidsnota moet dekkend zijn voor de meeste gevallen. Probeer niet ieder detail te regelen.
8. Zorg ervoor dat het geluidsbeleid organisatorisch wordt verankerd.
9. Gebruik een toegankelijke schrijfstijl. Technische en juridische details horen in een bijlage.
10. Schroom niet om bij tegenslag aan anderen advies te vragen.

1 DOEL EN OPBOUW

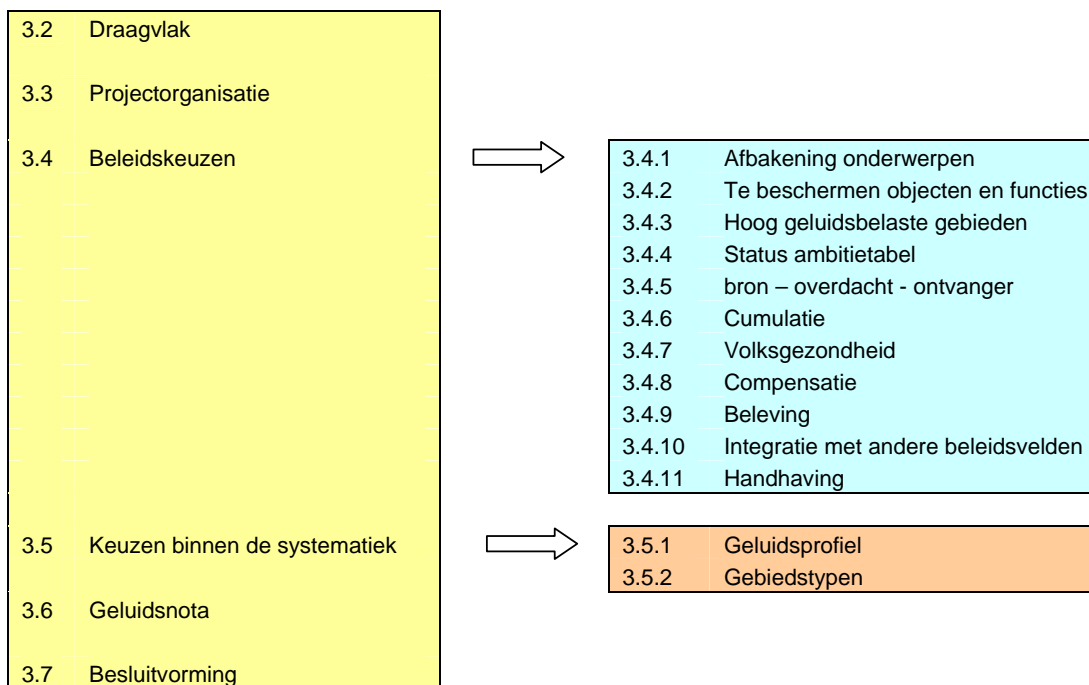
1.1 Doel

Het project 'Geluidsbeleid regio Twente' kent twee eindproducten: een model-geluidsnota en deze handreiking. Deze laatste is bedoeld voor medewerkers van de deelnemende gemeenten die het initiatief nemen een geluidsnota voor hun eigen gemeente op te stellen. Hoogstwaarschijnlijk zijn dit ambtenaren die hebben deelgenomen aan de regionale werkgroepen. Er is dus al enige ervaring in de inhoud en het proces.

Deze handreiking dient als aanvulling op deze ervaring. Het is van belang om niet in valkuilen te stappen waarin anderen, elders in het land, hebben gestapt. Deze handreiking legt deze valkuilen zoveel mogelijk bloot en geeft tips te geven voor een effectief en efficiënt beleidsontwikkelingsproces. Daarnaast wordt met dit document zoveel mogelijk structuur gegeven aan het proces. Wat moet je wanneer doen en welke keuzen moeten of kunnen worden gemaakt?

1.2 Opbouw

De handreiking geeft een aantal algemene adviezen aan de ambtenaar die de taak heeft een gemeentelijke geluidsnota tot stand te brengen. In de Model-geluidsnota regio Twente spreken vele zaken voor zich. Sommige onderwerpen vragen om een keuze. De belangrijkste zijn er uitgelicht en in deze handreiking van commentaar voorzien.

2 MAATWERK

2.1 Aanpak op maat

Een belangrijke afweging bij het ontwikkelen van beleid is de strekking die het beleid moet hebben. In de model geluidsnota wordt onderscheid gemaakt in nieuwe en bestaande situaties. Een deel van de geluidsnota is gericht op nieuwe situaties. Er worden uitspraken gedaan die kunnen worden gebruikt bij het aanleggen van een weg, de bouw van een nieuwe woonwijk of incidentele woningen, herstructurering van een industrieterrein of het verlenen van een hogere waarde.

Bij bestaande situaties kunnen drie mogelijkheden worden onderscheiden.

De eerste mogelijkheid is een pragmatische ad hoc aanpak van geluidsknelpunten. Dit is mogelijk en ook voldoende als het gaat om een enkel incidenteel geluidsknelpunt, bijvoorbeeld een enkel bedrijf dat teveel geluid produceert, waarbij een beperkt aantal mensen hinder ondervindt. Een dergelijk knelpunt kan dan in de regel worden aangepakt met technische en juridische maatregelen.

Een tweede mogelijkheid is een gedeeltelijke gestructureerde aanpak van geluidsknelpunten. Een dergelijke aanpak is aan de orde wanneer sprake is van een meer structureel geluidsknelpunt dat op meer plekken in de gemeente speelt of kan/zal gaan spelen, bijvoorbeeld als bij meerdere bedrijven een zelfde geluidsknelpunt speelt of gaat spelen en een groot aantal mensen hinder ondervindt. In dergelijke gevallen kan ervoor worden gekozen om beleid op te stellen voor dat probleem, bijvoorbeeld aan de hand van een Nota industrielawaai.

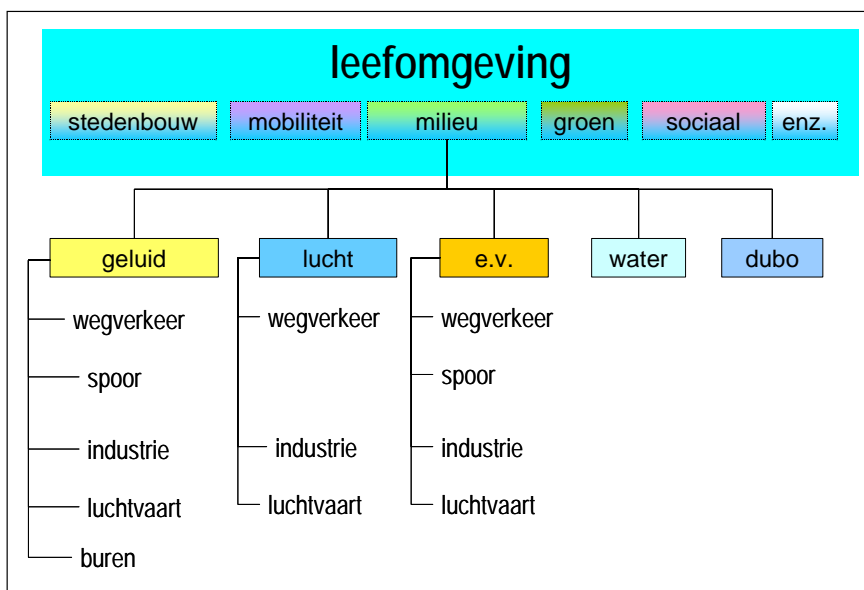
De derde mogelijkheid is de meest omvattende: een structurele aanpak over een breed front. Daar gaat het om het ontwikkelen van een visie en een ambitie. Wanneer sprake is van (complexe) structurele geluidsknelpunten die op meerdere locaties in de gemeente spelen, voor veel omwonenden hinder veroorzaken en op meerdere geluidsonderwerpen betrekking hebben is het aan te bevelen hiervoor gemeentebreed (gebiedsgericht) geluidsbeleid te ontwikkelen. Deze optie sluit het gemakkelijkst aan bij andere beleidsterreinen.

Er kunnen vanuit het oogpunt van de bestaande situaties drie ambitieniveaus worden onderscheiden:

Ad hoc	Gedeeltelijk gestructureerd	Gestructureerd
▪ Enkele incidentele geluidsknelpunten ▪ Ad hoc aanpak voldoende ▪ Beperkt aantal mensen ondervindt hinder ☞ inzet van technische en/of juridische maatregelen om knelpunten op te lossen	▪ Meerdere structurele geluidsknelpunten op een enkel geluidsonderwerp ▪ 'Eenvoudige' ad hoc aanpak niet voldoende ▪ Groot aantal mensen ondervindt hinder ☞ Behandelen in separate beleidsnota voor betreffend geluidsonderwerp (bijv. Nota industrielawaai, Nota evenementenbeleid)	▪ Behoeft aan visie en ambitie ▪ Meerdere structurele geluidsknelpunten op meerdere geluidsonderwerpen ▪ 'Eenvoudige' ad hoc aanpak niet voldoende ▪ Groot aantal mensen ondervindt hinder ▪ Vereist systematische integrale aanpak in samenwerking met belendende beleidsterreinen als RO, economische zaken, bouwen en wonen en verkeer ☞ Behandelen in gemeentebrede geluidsnota

2.2 Relatie met andere beleidsterreinen

De kwaliteit van de leefomgeving wordt door vele aspecten bepaald. Geluid is daar één van. In het onderstaande schema is dat te zien.

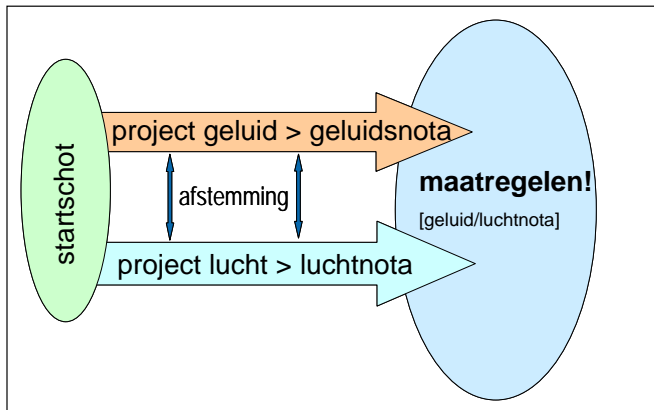
In het schema zijn negen verschillende invalshoeken aangegeven; deze zijn gemakkelijk nog uit te breiden. De MILO-systematiek (Milieu in de leefomgeving) kan een instrument zijn om hier op een gestructureerde manier mee om te gaan. Naar onze inschatting heeft zo'n benadering vooral zin bij concrete projecten van een flinke omvang.

De regio Twente heeft besloten om in eerste instantie het onderwerp geluid op te pakken. Het voornemen bestaat om binnenkort ook ten aanzien van het aspect lucht beleid te gaan ontwikkelen. Het plan is om dit te doen op het moment dat een gemeente de eigen geluidsnota gaat opstellen. Het ligt voor de hand dat dit alleen gebeurt in gemeenten waar luchtkwaliteit een belangrijke rol speelt.

De relatie tussen geluid en lucht wordt steeds belangrijker. Wegverkeer is daarbij de verbindende schakel. Wegverkeer is zowel een bron van geluid als van luchtverontreiniging. De intensiteiten zijn het belangrijkste uitgangspunt. Een aantal andere parameters is ook gelijk, zoals snelheid en percentages vrachtverkeer. Een verkeersmilieukaart (VMK) maakt het mogelijk beide effecten in beeld te brengen. Op basis van het Besluit luchtkwaliteit moeten sommige gemeenten jaarlijks rapporteren en een plan met maatregelen opstellen om de luchtverontreiniging terug te dringen. Deze maatregelen hebben meestal (maar niet altijd) ook een positief effect op de geluidsemisatie. Overwogen kan worden om zo mogelijk in een vroeg stadium, maar in ieder geval wanneer het aankomt op het treffen van maatregelen, beide sporen parallel te laten lopen.

Bij wijze van voorbeeld is in het onderstaande schema aangegeven hoe dit in zijn werk kan gaan. Het schema geeft een minimumvariant aan. Het gaat uit van – zoals in de praktijk vaak gebeurt – twee gescheiden projecten. Wat daarbij op zijn minst nodig is, is afstemming over en weer tijdens de rit en een finale afstemming als het gaat om maatregelen. Het mag niet zo zijn dat bij wijze van spreken het ene jaar de straat wordt opgebroken voor onderhoud aan het riool en het volgend jaar voor de telefoonkabels.

Er van uitgaand dat een aantal gemeenten besluit om tegelijk met het opstellen van een geluidsnota beleid ten aanzien van luchtkwaliteit te ontwikkelen, vinden wij het verstandig om dit laatste gezamenlijk te doen. Luchtverontreiniging houdt immers niet op bij de gemeentegrens.

3 STAPPENPLAN

3.1 Inleiding

Het opstellen van een geluidsnota is, zoals bij elke beleidsnota, een project op zich en moet dan ook als zodanig worden opgezet. In zo'n project moet goed worden nagedacht over een aantal zaken. In dit hoofdstuk worden aan de hand van een stappenplan op chronologische wijze de verschillende aandachtspunten en keuzemomenten behandeld. Het is in die zin min of meer een soort draaiboek voor het opstellen van een gemeentelijke geluidsnota.

De inhoudelijke stappen hebben een directe relatie met de Model-geluidsnota. In deze handreiking wordt bij deze inhoudelijke stappen aangegeven wat bij de invulling van de betreffende onderdelen van belang is en welke keuzen gemaakt kunnen worden. Daarnaast worden, waar relevant, tips gegeven en valkuilen benoemd.

3.2 Draagvlak

Een goed begin is het halve werk, zo luidt het gezegde. De eerste stap in het proces is het opstellen van een startnotitie voor het verkrijgen van een College- of Raadsopdracht. In de startnotitie worden de knelpunten toegelicht en wordt gemotiveerd welke stappen de gemeente moet nemen voor het oplossen van de knelpunten en/of om knelpunten voor te zijn. Dit kunnen, zoals in hoofdstuk 2 aangegeven, zowel technisch-juridische maatregelen zijn als het ontwikkelen van een geluidsnota. Voor het inventariseren van knelpunten zullen contacten moeten worden gelegd met medewerkers van andere afdelingen. Dit kan in het begin op informele wijze gebeuren door het organiseren van enkele bijeenkomsten. Tijdens het regionale project is hier al het nodige voorwerk verricht. Een notitie voor de staf en het managementteam is nodig om formeel vanuit de ambtelijke organisatie toestemming te krijgen voor het opstellen van een startnotitie voor het College of de Raad. Op dat moment is het mogelijk om formeel een projectgroep te formeren waarin medewerkers van de betrokken afdelingen zitting hebben. Deze projectgroep bereidt dan de startnotitie voor. Het managementteam wijst een projectleider aan die de startnotitie moet gaan trekken. 'Last, but not least' is het van belang de opdrachtgever voor het project te benoemen. Het moet duidelijk zijn wie belang heeft bij het eindresultaat.

Tips en Valkuilen

- Zorg voor kennisoverdracht
- Zorg dat de betrokkenen enthousiast worden voor geluidsbeleid (meerwaarde)
- Benoem de opdrachtgever voor het project, m.a.w. wie zit op het resultaat te 'wachten'?

3.3 Projectorganisatie

Een belangrijk onderdeel van het project is de samenstelling van de projectorganisatie. De projectorganisatie geeft aan wie in het project betrokken wordt en op welke wijze. Afhankelijk van de omvang van het project en de grootte van de gemeentelijke organisatie kan ervoor worden gekozen om naast een (ambtelijke) projectgroep een stuurgroep en klankbordgroep te formeren.

Een projectgroep bestaat uit ambtelijke medewerkers die zorgen voor de inhoudelijke uitwerking.

Een stuurgroep bestaat veelal uit afdelingshoofden en de verantwoordelijk wethouder en zorgt voor sturing op hoofdlijnen. De stuurgroep hakt knopen door op basis van voorstellen van de projectgroep.

Een klankbordgroep kan worden ingesteld als ervoor wordt gekozen om externen actief bij de totstandkoming van het geluidsbeleid te betrekken. De klankbordgroep kan bestaan uit vertegenwoordigers van een ondernemersvereniging, een collectief van buurtbewoners en een milieuorganisatie. Een klankbordgroep kan op gezette tijden reageren op voorstellen die zodanig concreet zijn dat men hierop kan reageren.

Tips en Valkuilen

- Betrek in ieder geval een medewerker RO en Verkeer en Vervoer zo vroeg mogelijk in het project en laat deze onderdeel uitmaken van de projectgroep.
- Houdt de projectorganisatie slank en zorg voor voldoende mandaat bij de deelnemers.
- Zorg ervoor dat de deelnemers zo weinig mogelijk werk hoeven te doen (zo hoeft een klankbordgroep niet *alles* te lezen)
- Stel een communicatieplan op; houd het eenvoudig

3.4 Beleidskeuzen

De gereedschapskist bevat ten eerste een aantal uitspraken. Dat kunnen heel algemene zijn, in de trant van 'de binnenstad moet bruisen', of 'het platteland moet stil blijven', of 'het wordt tijd dat er iets aan bouwlawaai wordt gedaan'. Ook meer gedetailleerde punten kunnen aan de orde komen.

3.4.1 Afbakening onderwerpen

Een eerste belangrijke stap is het afbakenen van het aantal geluidsonderwerpen waarop het geluidsbeleid betrekking zal hebben. De keuze voor geluidsonderwerpen hangt samen met de vraag of het noodzakelijk of wenselijk is om voor bepaalde onderwerpen beleid te ontwikkelen. Overwegingen zijn dan vaak:

- Betreft het een belangrijk probleemveld binnen de gemeente dat aangepakt moet worden?
- Staat de investering voor het ontwikkelen van beleid in verhouding tot de winst die met het ontwikkelde beleid kan worden gehaald (bijvoorbeeld verkorting van procedures, het ontwikkelen van een goede leefomgevingkwaliteit, duidelijkheid voor alle betrokkenen)?

Tips en Valkuilen

- Bepaal het aantal onderwerpen in een workshop
- Sta daarbij stil waarom een onderwerp wordt opgenomen; meerwaarde voor opstellen beleid?

Daarnaast kan het goed zijn dat er geluidsthema's in de gemeente spelen, maar waar de gemeente zelf geen invloed op heeft. Een voorbeeld is vliegtuiglawaai. Vaak wordt een dergelijk thema wel opgenomen in de geluidsnota, ook al kan de gemeente hiervoor geen effectief beleid formuleren.

Mogelijke thema's

- Wegverkeer
- Railverkeer
- Industrie (inclusief horeca)
- Evenementen
- Bouw
- Relatie met gezondheid c.q. leefkwaliteit
- Vliegverkeer

3.4.2 Te beschermen objecten en functies

Een tweede stap is het bepalen van de objecten en functies die met het te ontwikkelen geluidsbeleid moeten worden beschermd. Van rechtswege is al een aantal objecten en functies beschermd tegen geluid. Daarnaast kan een gemeente ervoor kiezen om aanvullend aandacht te hebben voor andere functies en objecten.

Tips en Valkuilen

- Neem niet teveel hooi op de vork (niet teveel onderwerpen); maak een afweging m.b.t. de meerwaarde voor ontwikkeling van beleid per geluidsonderwerp.

Wettelijk beschermde objecten en functies	Mogelijke andere aandachtspunten
▪ Woningen ▪ Overige woongebouwen (zoals verzorgingstehuizen) ▪ Gebouwen voor onderwijs ▪ Ziekenhuizen ▪ Verpleeghuizen ▪ Andere gezondheidszorggebouwen (zoals medische centra) ▪ Terreinen voor woonwagens ▪ Woonboten ▪ Natuurbeschermingsgebieden	▪ Recreatie-objecten (campings etc.) ▪ Kinderdagverblijven ▪ Begraafplaatsen ▪ Kantoorgebouwen ▪ Speelplaatsen ▪ Leeromgeving van scholen ▪ Ecologische functies (o.a. dieren) ▪ Parken ▪ ...

3.4.3 Hoog geluidsbelaste gebieden

In de model geluidsnota is een paragraaf opgenomen over het bouwen in hoog geluidsbelaste gebieden. Dit zijn projecten waar, ondanks alle inspanningen, de maximaal toelaatbare hogere waarde wordt overschreden. Een van de manieren waarop dit kan worden gerealiseerd, is toepassing van de Interimwet Stad-en-milieubenadering. Met een stap-3 besluit is het mogelijk af te wijken van wettelijke milieukwaliteitsnormen. Bij de voorbereiding van een stap 3-besluit moeten de belangen van volksgezondheid en milieu en de belangen van de betrokkenen (waaronder burgers en bedrijven) goed in

het oog worden gehouden. Wat betreft dit laatste wijst de Memorie van Toelichting op de noodzaak van een open planproces. De wijze waarop gemeenten hieraan invulling geven is een belangrijke succesfactor voor de planvorming en besluitvorming. Het open planproces houdt in dat bewoners(groepen), bedrijven, bronbeheerders, maatschappelijke belangenorganisaties en andere belanghebbenden in een vroeg stadium worden betrokken bij de planontwikkeling. Hierbij gaat het er om dat de gemeente deze groepen daadwerkelijk actief betreft bij de planontwikkeling, de geleverde inbreng mee laat wegen in de planvorming en de plannen in interactie met de betrokkenen verder ontwikkelt. Verder spelen de provincie en de GGD een belangrijke rol. Een en ander houdt in dat deze procedure moet worden ontraden voor kleinschalige plannen¹.

3.4.4 Status ambitietabel

Een ambitietabel is één ding, de status ervan is een andere. Deze moet volstrekt duidelijk zijn. Welke status hebben de ambities voor nieuwe situaties en welke status hebben de ambities voor bestaande situaties? Voor nieuwe situaties heb je als gemeente mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de geambieerde geluidskwaliteit ook gerealiseerd wordt. Voor bestaande situaties ligt dit uiteraard lastiger. De ambities kunnen mogelijk afwijken van de bestaande geluidskwaliteit in een gebied. Het is in die gevallen de vraag welke ambitie de gemeente heeft om de geluidskwaliteit te realiseren. Wil je bijvoorbeeld zo snel als mogelijk de situatie in overeenstemming brengen met de geluidsambities, wil je dit alleen op korte termijn voor een bepaald gebied, of zie je de ambities als lange termijn streefbeeld. Het één en ander is uiteraard ook afhankelijk van de mogelijkheden die de gemeente heeft.

3.4.5 Bron – overdracht - ontvanger

In de Model-geluidsnota is dit onderwerp behandeld. Gezien het belang van het onderwerp is het goed om het hier nogmaals onder de aandacht te brengen.

Als er maatregelen moeten worden getroffen om de geluidsbelasting te verminderen zal er eerst moeten worden gekeken naar maatregelen aan de bron, dan in de overdracht en pas als laatste bij de ontvanger. De achtergrondgedachte van deze volgorde is een zo klein mogelijk gebied aan een hoog geluidsniveau bloot te stellen. Dit leidt tot een efficiënt gebruik van de ruimte. De aandacht voor dit leidende principe is een wezenlijk element van de Wet geluidhinder. Desondanks is de gemeentelijke praktijk dat relatief snel de oplossing wordt gezocht in maatregelen in de overdracht en bij de ontvanger. Denk daarbij aan het plaatsen van geluidsschermen (overdracht) en het isoleren van woningen (ontvanger). Vaak is het kostenaspect een doorslaggevende factor bij het treffen van maatregelen. Echter bronmaatregelen zijn in sommige gevallen wel degelijk goedkoper. Daarnaast zijn er de laatste tijd steeds betere mogelijkheden om maatregelen aan de bron te treffen, zoals de toepassing van stille wegdekken. Daarnaast is men op rijksniveau bezig met het sluiten van een convenant voor de toepassing van stille banden. Mocht dit een succes worden, dan valt daarvan op termijn een flinke geluidsreductie te verwachten.

¹ zie het commentaar op de Interimwet Stad-en-milieubenadering, Milieurecht Totaal, Kluwer.

3.4.6 Cumulatie

Een volgende keuze die kan worden gemaakt is hoe om te gaan met cumulatie van geluidsbronnen. In de meeste gevallen wordt een woning slechts door het geluid van één bron belast, bijvoorbeeld het wegverkeer. Het komt echter (sporadisch) voor dat een woning door meer bronnen wordt belast, bijvoorbeeld het wegverkeer en het railverkeer. Conform de strekking van de Wet geluidhinder en de Wet milieubeheer moet de gemeente rekening houden met cumulatie in gevallen waarin sprake is van geluid van twee verkeerswegen. Wanneer sprake is van een spoorweg en een verkeersweg is het niet verplicht om rekening met cumulatie te houden. Op dit vlak ligt dus een keuzemogelijkheid voor de gemeente.

3.4.7 Volksgezondheid

Geluidshinder is nadelig voor de gezondheid² van de mens. Overwogen kan worden om dit uitgangspunt als kernpunt in het beleid op te nemen. Vooral indien wordt gebouwd op locaties met een hoge geluidsbelasting is het gezondheidsaspect belangrijk. Het lijkt ons raadzaam in zo'n geval gezondheidskundig advies in te winnen bij de GGD.

3.4.8 Compensatie

Bij compensatie kan onderscheid worden gemaakt tussen akoestische compensatie en niet-akoestische compensatie. Als minimum akoestische compensatie geldt in ieder geval een zodanige gevelisolatie dat het binnenniveau 35 dB(A) bedraagt. In het ontwerpstadium zal hiermee al rekening moeten worden gehouden. Verdere invulling gebeurt op basis van de beleidsuitspraken over de hogere waarde procedure in de model-geluidsnota. Daarnaast is er nog een keuzemogelijkheid waar het gaat om het toepassen van de derde stap van de Experimentenwet Stad en Milieu.

Naast akoestische compensatie kan eventueel worden gekozen voor niet-akoestische compensatie. Niet-akoestische compensatie omvat alle factoren die als positief element kunnen worden gezien in een omgeving, zoals een mooi uitzicht, veel groen, goed openbaar vervoer, een kinderspeelplaatsje, winkels. In het algemeen bestaat bij gemeenten echter de neiging om de voorkeur te geven aan akoestische compensatie. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met het feit dat niet-akoestische compensatie veelal op subjectiviteit berust, wat lastig is te motiveren. Niet-akoestische compensatie kan uiteraard altijd aanvullend worden toegepast.

Staatssecretaris Van Geel (Milieu) geeft de gemeente Vlaardingen toestemming om woningen te bouwen in het project Rivierzone in afwijking van de geluidsnormen. Vlaardingen heeft met succes een beroep gedaan op de Experimentenwet Stad en Milieu.

Door het besluit mag in het project de norm voor industrielawaai met maximaal 5 dB(A) worden overschreden. De gemeente moet deze overschrijding echter wel compenseren. Daarom zullen de nieuwe woningen onder meer extra worden geïsoleerd, zodat burenlawaai wordt voorkomen. Bij de uitvoering van het besluit zullen zowel bedrijven als bewoners worden betrokken. Op die manier wordt een extra waarborg ingebouwd en kan de effectiviteit van maatregelen worden bewaakt. Met de realisatie van het project Rivierzone, wordt de bestaande menging van functies in het gebied versterkt en verbetert de leefkwaliteit.

(persbericht ministerie VROM 2 april 2004)

² Geluid in de woonomgeving. Een literatuuronderzoek naar de gezondheidseffecten van geluidshinder in de woonomgeving. DHV, december 1999

3.4.9 Beleving

Onze beleving van geluid wordt niet alleen beïnvloed door het geluid zelf, maar ook door allerlei andere factoren. De getallen in dB's geven niet automatisch ook de beleving van de bevolking weer. Soms zijn de gegevens over de beleving bekend, omdat regelmatig belevingsenquêtes worden gehouden. In andere gemeenten ontbreken deze. Overwogen kan worden om een aparte enquête naar de beleving van geluid te houden. Een dergelijke enquête is echter wel kostbaar.

3.4.10 Integratie met andere beleidsvelden

Het thema geluid heeft enerzijds veel te maken met beleidsvelden als ruimtelijke ordening, bouwen en wonen, verkeer en vervoer en economische zaken. Daarnaast wordt ook steeds meer onderkend dat geluid ook binnen het milieuterrein belangrijke relaties heeft met het thema lucht. Zeker gezien de verplichtingen die uit wet- en regelgeving voortvloeien rond de thema's geluid en lucht³. Het wegverkeer in een gemeente is hier de verbindende schakel. Maatregelen om geluid te reduceren kunnen ook een positief effect hebben op het aspect lucht in de omgeving van een verkeersweg. Echter bepaalde maatregelen binnen het ene thema kunnen ook negatieve effecten hebben voor het andere thema. Gezien deze aard van de relatie en de wet- en regelgeving voor beide thema's neemt de behoefte dan ook toe om beide thema's integraal te bezien. Zie hiervoor ook hoofdstuk 2 als het gaat om de integratie van lucht en geluid.

3.4.11 Handhaving

Beleid staat of valt met handhaving van de wettelijke regels. Voor de geluidshinderbestrijding loopt dit uiteen van het controleren van vergunningvoorschriften bij bedrijven tot controle op de naleving van de maximumsnelheid. Daarnaast is ook het voorkomen dat handhavend moet worden opgetreden van belang. Hierbij kan gedacht worden aan het zodanig inrichten van een wijk dat de geluidsbelasting in grote delen van de wijk beneden de geluidsnorm valt. Het gaat dan bijvoorbeeld om het realiseren van afscherpende bebouwing (verlaging geluidsniveau voor het achterliggend gebied), het aanleggen van verkeersremmende maatregelen en geluidszonering in bestemmingsplannen.

De handhaving van de geluidsregels wordt vaak door verschillende afdelingen binnen een gemeentelijke organisatie, in samenwerking met andere instanties, uitgevoerd. Men kan daarbij terecht spreken van een keten. Goede samenwerking en heldere afspraken binnen deze keten zijn hierbij belangrijk.

3.5 Keuzen binnen de systematiek

Nu de gereedschapskist is gevuld met de diverse algemene beleidsuitspraken, kan de volgende stap worden gezet. In het kader van het geluidsproject is gekozen voor het toepassen van de DHV-systematiek. Binnen de systematiek kunnen nog twee keuzen worden gemaakt: het al dan niet kiezen voor het opstellen van een geluidsprofiel en een eventuele nadere differentiatie van

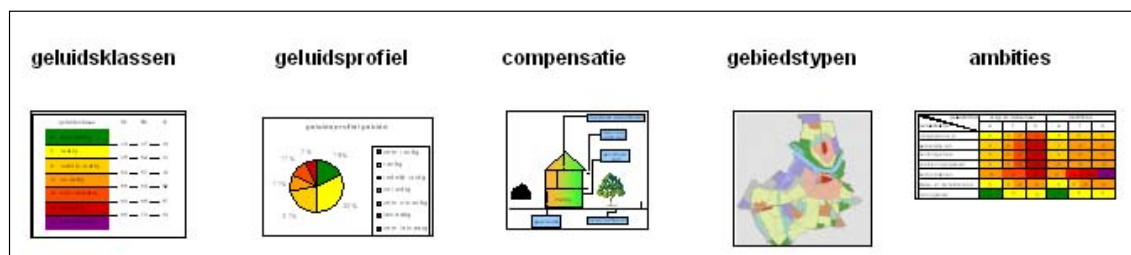
Tips en Valkuilen

Voor geluid hebben meer dan circa 8 gebiedstypen geen onderscheidend vermogen meer.

³ Op basis van de Europese richtlijnen Omgevingslawaai en Luchtkwaliteit.

de gebiedstypen.

De onderstaande plaatjes zijn een samenvatting van de systematiek. We lichten het geluidsprofiel en de gebiedstypen eruit.

3.5.1 Geluidsprofiel

Geluidsprofielen zijn bedacht voor een stedelijke omgeving; in ieder geval moeten er wijken kunnen worden onderscheiden. Een geluidsprofiel is een akoestisch kwaliteitskenmerk voor een wijk. Voor het opstellen van zo'n profiel zijn woningtellingen nodig. Wij gaan ervan uit dat woningbestanden digitaal beschikbaar zijn, zodat het profiel op een snelle en eenvoudige manier kan worden opgesteld. Indien geen digitaal bestand aanwezig is, zou een – bewerkelijke – handmatige telling nodig zijn.

Voor het buitengebied zijn geluidsprofielen in het algemeen minder geschikt als het gaat om aantallen woningen. Eventueel kan daar met percentages geluidsbelast oppervlak worden gewerkt.

3.5.2 Gebiedstypen

Voor het gebiedsgericht bepalen van de geluidsambities kan gebruik worden gemaakt van beschikbare gebiedstype-indelingen. In de model-geluidsnota is een opsomming gegeven van gebiedstypen die in de regio gangbaar zijn. In de bijlagen is hiervan een uitvoerige beschrijving gegeven. De meeste gemeenten hebben een structuurvisie die ook gebiedstypen kent. Het ligt voor de hand dat een geluidsnota aansluit bij de gebiedstypen die daar worden gebruikt. Voor zover nu te overzien, zullen daardoor geen grote verschillen tussen de gemeenten ontstaan.

3.6 Opstellen geluidsnota

Wanneer de beleidskeuzen zijn gemaakt kunnen deze in de geluidsnota worden geformuleerd. Bij het opstellen van de geluidsnota is het van belang ervan bewust te zijn voor wie de nota wordt geschreven. De doelgroep bepaalt immers de schrijfstijl. In ieder geval moet worden voorkómen dat er teveel gebruik wordt gemaakt van ambtelijke taal en technische of juridische uitwijdingen. De systematiek is immers ook in begrijpelijk Nederlands opgezet. Het spreekt vanzelf dat eventuele financiële consequenties in beeld moeten worden gebracht.

Tips en Valkuilen

- gebruik gewoon Nederlands
- stem de schrijfstijl af op de doelgroep

3.7 Besluitvorming

De laatste stap betreft het definitief maken van de geluidsnota voor de vaststellingsprocedure en het feitelijk in procedure brengen van de geluidsnota. Voor het interne draagvlak is het van belang dat zorgvuldig tot een ambtelijk eindconcept wordt gekomen. Beleg daarvoor bijvoorbeeld een plenaire bijeenkomst waarin de betrokkenen in hoofdlijnen hun reactie kunnen geven op het concept. De detailopmerkingen kunnen vervolgens schriftelijk worden gegeven.

Wanneer tot een bevredigend eindconcept is gekomen kan dit in procedure of 'routing' worden gebracht. Dit houdt in dat de concept geluidsnota (heet formeel dan het concept ontwerp geluidsnota) – eventueel na bespreking in het managementteam – wordt voorgelegd aan het College. Na goedkeuring en eventuele aanpassing kan de ontwerp geluidsnota worden aangeboden aan de Raad. Afhankelijk van inhoud van de gemeentelijke inspraakverordening kan inspraak van burgers onderdeel uitmaken van de vaststellingsprocedure. In de verordening staan dan ook de termijnen genoemd waarin inspraak mogelijk is (meestal 4 weken). Wanneer inspraak onderdeel uitmaakt van de vaststellingsprocedure, zal een publicatie hiervan in de plaatselijke krant moeten worden geplaatst. Burgers kunnen dan hun zienswijze geven op de geluidsnota. De Raad zal vervolgens moeten besluiten – ook op basis van eventueel ingebrachte zienswijzen van burgers - of de ontwerp geluidsnota wordt vastgesteld. Ten slotte zal de definitieve geluidsnota moeten worden gepubliceerd.

Tips en Valkuilen

- betrek bijtijds uw chef of de wethouder bij lastige beleidskeuzen.
- zorg voor een goede communicatie van het beleid, zowel binnen de organisatie als daarbuiten (wie zijn van belang bij het slagen van het geluidsbeleid?)
- betrek ook in deze fase de externe klankbordgroep wanneer deze is geformeerd (draagvlak)
- zorg voor financiële borging van de uitvoering van het geluidsbeleid (maatregelen) in de begroting

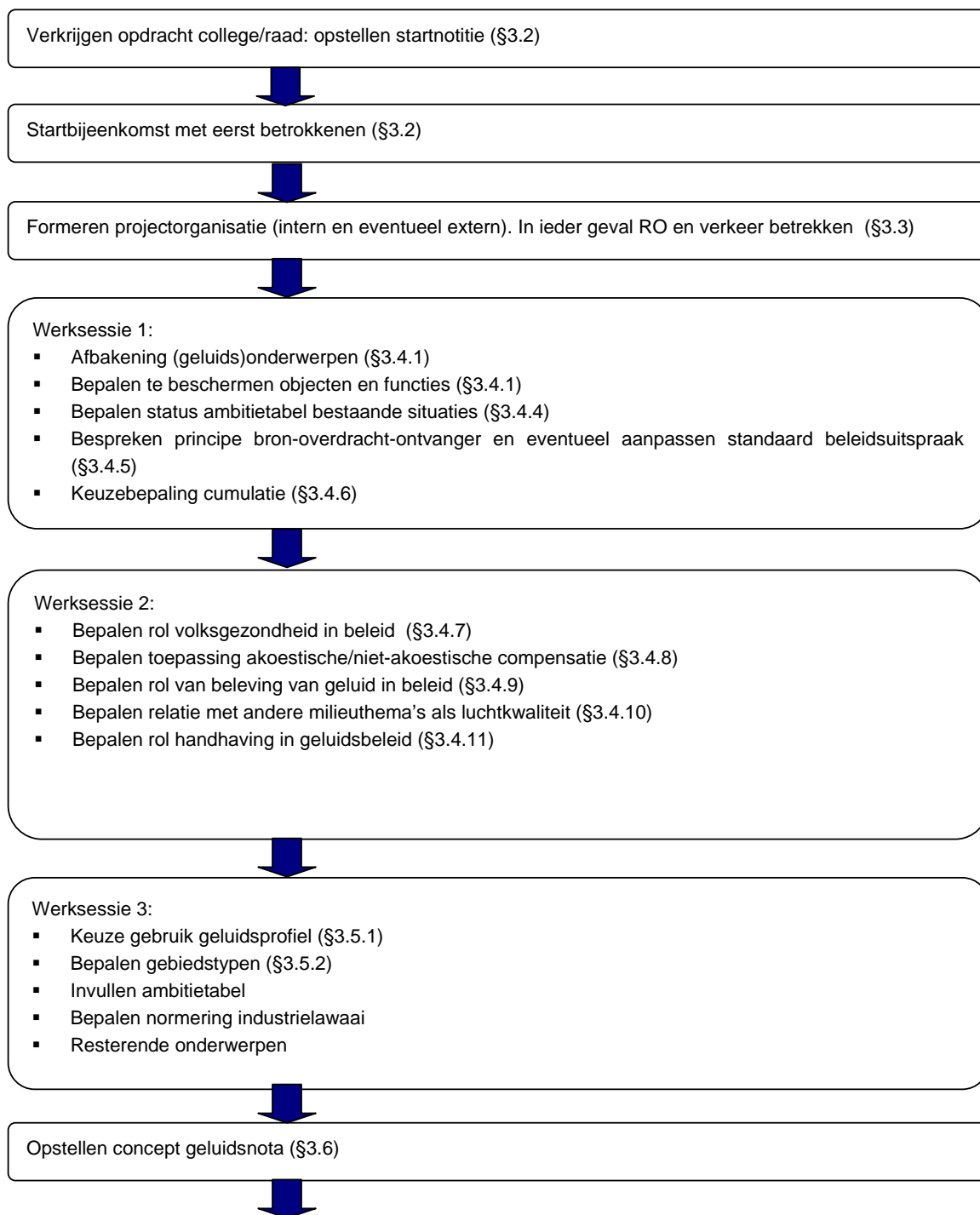
Het voorgaande geeft een 'gemiddelde' gang van zaken aan, zoals die vaak in Nederlandse gemeenten wordt toegepast. Leidend is de eigen gemeentelijke inspraakverordening op basis van art. 150 Gemeentewet en Afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht. Actief betrekken van burgers en belanghebbenden in een vroeg stadium van de beleidsontwikkeling behoort ook tot de mogelijkheden. Zo biedt bijvoorbeeld de inspraakverordening van de gemeente Wierden (paragraaf 2) hiertoe gelegenheid. Zoals gezegd, moet de eigen gemeentelijke inspraakverordening de basis zijn voor de manier waarop burgers en belanghebbenden in het proces worden betrokken.

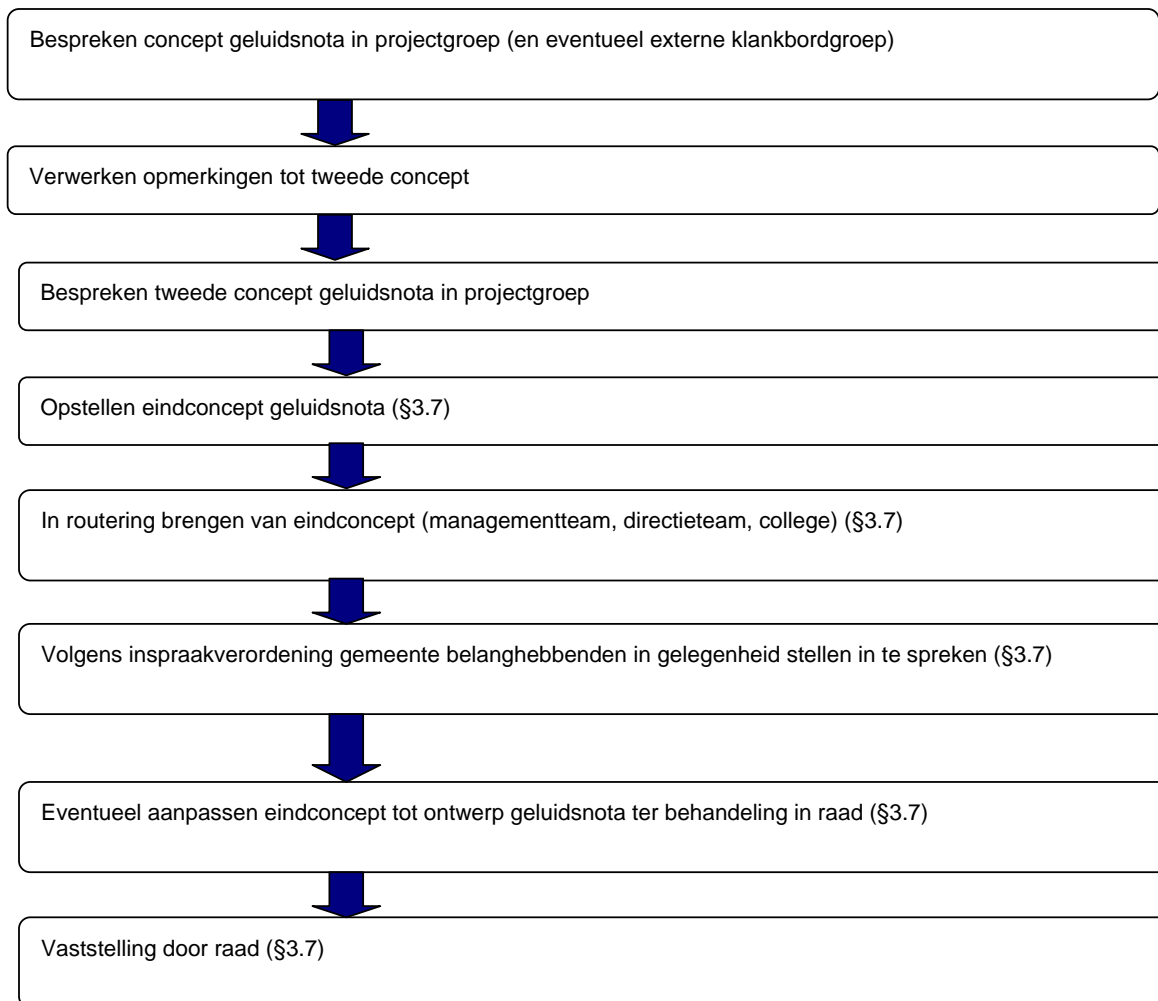
suggesties

- alle bewoners: geluid is een belangrijk issue bij een groot aantal bewoners;
- vertegenwoordigers van bewoners(wijkraad e.d.): geluid is een issue bij bepaalde knelpunten;
- Natuur en milieuorganisaties
- GGD
- provincie Overijssel
- Inspectie VROM
- Rijkswaterstaat
- ProRail
- Kamer van Koophandel
- Midden en Kleinbedrijf
- waterschap

4 COLOFON

Oprachtgever	: Regio Twente
Project	: Geluidsbeleid regio Twente
Dossier	: X0232.01.001
Omvang rapport	: 16 pagina's
Auteur	: Lucien Doorduijn & Reinier Trommel
Projectleider	: Lucien Doorduijn
Projectmanager	: Ludwig Temme
Datum	: 18 mei 2006
Naam/Paraaf	:

BIJLAGE 1 Stappenplan opstellen gemeentelijk geluidsnota

DHV BV

Waldorpstraat 13G
2521 CA Den Haag
Postbus 93059
2509 AB Den Haag
T (070) 314 33 33
F (070) 326 28 91
E denhaag@dhv.nl
www.dhv.nl

